

2011

STIFTELSEN SELMA LAGERLÖFS LITTERATURPRIS 2011

TILDELAS

Ellen Mattson

*»... för en sällsamt suggestiv, starkt sinnesmättad, raffinerad berättarkonst,
som i Selma Lagerlöfs anda ställer romanen tätt intill livskänslans flöde,
människans tillblivelse i sitt inre landskap.«*

Foto: Cato Lein

Ellen Mattson

För Selma Lagerlöf var hembygdens brunn djup. Ur den hämtade hon också det nationella, internationella, historiska och tidlösa. Världens mitt är överallt, diktens tid och rum graderar inte mellan centrum och periferi. När man läser *Herr Arnes penningar* glömmes man i vilket århundrade berättelsen utspelas, den uppstår i skrivande stund, nej i läsande. Den islagda bohuskust dit den förlagts är nog så suggestivt gestaltad, men som temat formas och språket bär, kan man läsa den som hemma också i Holland, eller Japan.

I Selma Lagerlöfs anda utdelas detta pris och Ellen Mattson är en författare som hämtar ur sin väl så djupa hembygdsbrunn – på bohuskusten – och förknippar fynden ur den med världens andra mittpunkter. Liksom Lagerlöf arbetar hon emellanåt med berättelser från 1700- och 1800-talen. Men när romanen *Snö* – som behandlar en episod i Karl XII:s liktåg – väckte entusiasm i England, berodde det på att vintern 1718 och den lilla staden Uddevalla transformerats till en litterär nutid som vet att beröra vem som helst, var som helst.

Hennes böcker varar länge, alltså läsarvänligt länge, inte därför att de är svåra utan därför att de är mättade. Man måste inte men man vill stanna upp och känna efter och lyssna igen. Hon skapar tid. Det som kan göra hennes text magisk, är att den ger upplevelse av första ögonblick. Man ser konst bli till, språk uppstå, mening träda fram ur intet med sitt första, råa andetag.

Efter tre helt originella, egenartade romaner som *Resenärerna*, den nyss nämnda *Snö* samt *Splendorville*, vars fond är inspelningen av en schejkfilm i Sahara, utgav Ellen Mattson senast *Glädjestranden* – den roman som faktiskt låter klanger från *Herr Arnes penningar* ljuda. Här finns ingen sir Archie och ingen Elsalill, men den mörke Erland Frank och den alltför unga Tora, som måste växa till sin egen kvinna, innan hon kan tilltvinga sig vad som är rättmätigt hennes, till ett pris.

Romanen börjar gotiskt med ett lik i vargpäls som ligger uppsköljt på en fastlandstrand med utsikt mot Orust. Efter denna epilog berättas om hur Toras far, kaptenen, förlist. Änkan gifter om sig med Frank men dör i en dödfödd barnsäng. Kvar finns den dödas bror Arvid, en drömmare i äldre terminologi, och dottern Tora, som en tid ackorderas ut till prästgården för att lära sig kvinnliga sysslor och dygder. När hon åter-

kommer till gården är hon fortfarande för ung för att kräva sin och Arvids arvsrätt.

Romanen låter de tre – Tora-Frank-Arvid – gå om varandra, röra sig i och ur vägen för varandra. Framhäver hur hon växer och reser sin vilja jämnstark med hans. Däremellan årstiderna och vardagslivet med skörd och bärplockning, vargjakt och båtbygge. Romanen genomsyras av ägans livsvikt. Vad som består är det basala om ägande och överlevnad; det som tigandet förmedlar, tystnad som långsiktig strategi.

Av dessa komponenter skapar Ellen Mattson starka, innebördsrika scener – nästan dialogfria, ibland som hägrande, känslomässiga fusioner där läsare och text blir ett. Man ser en författare som tänker i bilder och ljud och omvandlar dem till ett språk med samma spännvidd som de ordlösa konsterna.

Prisnämnden 2011

STIFTELSEN SELMA LAGERLÖFS LITTERATURPRIS

Tidigare pristagare

2010	Jan Lööf	1996	Rolf Edberg
2009	Lars Gustafsson	1995	Ulla Isaksson
2008	John Ajvide Lindqvist	1994	Stig Claesson
2007	Barbro Lindgren	1993	Georg Henrik von Wright
2006	Lars Jakobson	1992	Tove Jansson
2005	Birgitta Stenberg	1991	Lars Gyllensten
2004	Sigrid Combüchen	1990	Lars Andersson
2003	P C Jersild	1989	Kerstin Ekman
2002	Peter Englund	1988	Lars Ahlin
2001	Agneta Pleijel	1987	Göran Tunström
2000	Torgny Lindgren	1986	Astrid Lindgren
1999	Kristina Lugn	1985	Sara Lidman
1998	Göran Palm	1984	Birgitta Trotzig
1997	Per Olov Enquist		

STIFTELSEN SELMA LAGERLÖFS LITTERATURPRIS

En presentation

Selma Lagerlöfs Litteraturpris delas ut av en stiftelse med samma namn. Den har sitt säte i Sunne och bildades 1983 av Sunne kommun, dåvarande Hotell Selma Lagerlöf och Fryksdalens Sparbank. Huvudsponsor är Rottneros AB. Övriga sponsorer är Länsförsäkringar Värmland och lokala företag i Sunne. Region Värmland lämnar bidrag till marknadsföring och programverksamhet.

Stiftelsen kom till för att vidga informationen om Fryksdalen och lyfta fram de kulturella traditioner och miljöer i sunnebygden, som spelat så stor roll bland annat i Selma Lagerlöfs och sedermera Göran Tunströms författarskap. Stiftelsen leds av en styrelse. Ordförande är Ulla Norrman, Getjärn, Sunne.

Om uppdraget står det så här i stiftelsens stadgar:

Stiftelsen avser att främja författarskap i Selma Lagerlöfs anda genom att dela ut ett litteraturpris till författare för ett eller flera verk på svenska språket; rikssvenska och finlandssvenska författare är således jämställda. I anslutning till prisutdelningen genomförs Kulturveckan i Sunne som anordnas av stiftelsen. En prisnämnd, som utses av stiftelsens styrelse, beslutar om pristagare.

Om regler för utdelande av priset sägs följande:

Selma Lagerlöfs Litteraturpris är avsett som belöning för framstående författare i Selma La-

gerlöfs anda. Detta kriterium får ges vidsträckt innebörd. Visserligen bör priset i första hand tillfalla en prosaförfattare och epiker vars verk är förankrat i svensk eller annan nordisk miljö och litterär tradition, men uppmärksamhet bör också ägnas åt författare av barn- och ungdomslitteratur. Facklitterära författare med verk av betydande litterär kvalitet bör därjämte komma i fråga. Priset kan ges för ett särskilt verk, men bör främst vara en belöning för ett samlat författarskap. Den av styrelsen fastställda prissumman får inte delas.

Prisnämnden består av ledamöter utsedda dels av stiftelsen, dels av Mårbackastiftelsen, Selma Lagerlöf-sällskapet och Kungl. biblioteket.

Prisnämnden består av följande personer:

Lars Andersson, författare, ordförande
Sigrid Combüchen, författare
Gunilla Kindstrand, kulturjournalist
Lina Samuelsson, doktorand, litt.vetenskap
Susanne Nyman, litteraturvetare
Lisbeth Larsson, professor, litt.vetenskap

Birgitta Trotzig mottog det första priset 1984. Jan Löf fick det 2010.

Lördag 13 augusti 2011 delas Selma Lagerlöfs Litteraturpris ut för tjugooåttonde gången i samband med Kulturveckan i Sunne. Prissumman är 100 000 kronor.

7–14 augusti 2011

SELMA LAGERLÖFS LITTERATURPRIS 2011

– några hålltider

Freitag 12 augusti

19.30 Litterär afton med årets pristagare
Quality Hotel Selma Lagerlöf

Lördag 13 augusti

15.00 Prisceremoni
Quality Hotel Selma Lagerlöf
Selma Lagerlöfs Litteraturpris 2011
– det tjuugoåttonde i ordningen
Högtidstal och musikalisk underhållning
Landshövding Eva Eriksson överlämnar priset

Söndag 14 augusti

11.00 Högtidsgudstjänst i folkton
Östra Ämterviks kyrka
Biskop Esbjörn Hagberg
Folkmusikgruppen Sunnlåt
Kransnedläggning vid Selma Lagerlöfs grav
Kyrkkaffe

17.00 Drottningar på Lövdala

Mårbackaloftet
Ett musikaliskt spektakel med teater, musik och allsång
Kulturveckan avslutas

STIFTELSEN SELMA LAGERLÖFS LITTERATURPRIS

Box 301 686 26 Sunne

Ordförande Ulla Norrman +46 (0)703 65 30 78

ulla.norrman@kulturveckanisunne.se

www.kulturveckanisunne.se

STIFTARE OCH SPONSORER

Fryksdalens
Sparbank

SELMA LAGERLÖF, SUNNE
BY CHOICE HOTELS

Sextio företag i
Sunne kommun

Med stöd från

